

Remiss av Ds 2025:30 Migrations- och asylpakten

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, välkomnar förslagets ambition att skapa ett mer sammanhållet och förutsägbart europeiskt asylsystem. Samtidigt ser myndigheten betydande risker kopplade till genomförandet av migrations- och asylpakten som särskilt berör barn och unga, inte minst vad gäller rättssäkerhet, barnets bästa och myndigheternas faktiska förutsättningar att fatta korrekta beslut samt skydd mot skadliga konsekvenser av snabba beslut och användningen av frihetsberövade åtgärder.

MUCF anser att dessa risker behöver analyseras och hanteras tydligare innan regelverket genomförs i svensk rätt.

MUCF bedömer att promemorian saknar en tillräckligt fördjupad analys av konsekvenserna för barn och unga. De föreslagna regelverken innebär genomgripande förändringar av asylprocessen som riskerar att påverka barns och ungas rättigheter enligt barnkonventionen, som är svensk lag.

Särskilt problematiskt är att:

- barns och ungas perspektiv inte konsekvent integreras i riskbedömningarna,
- konsekvenserna för ungas psykiska hälsa och trygghet inte analyseras tillräckligt,
- det saknas en samlad bedömning av hur barns bästa ska säkerställas inom snabba och standardiserade förfaranden.

Ett regelverk som bygger på ökad hastighet, standardiseringar och gränsnära prövningar riskerar att förstärka redan kända svagheter i asylprocessen, såsom bristande utredningsdjup, otillräcklig individuell bedömning och begränsad tillgång till rättsligt biträde. MUCF anser att en barnkonsekvensanalys bör vara en central del av det fortsatta lagstiftningsarbetet.

MUCF ser betydande risker med de korta tidsfrister som föreslås inom screening-, gräns- och asylförfaranden särskilt för barn och unga.

Snabbare processer kan visserligen bidra till effektivitet, men riskerar samtidigt att:

- minska möjligheten att identifiera barns individuella skyddsbehov,
- begränsa barns och ungas faktiska möjlighet att komma till tals,
- leda till bristfälliga bedömningar av skyddsbehov, ålder och sårbarhet.

Barn och unga, särskilt ensamkommande, behöver ofta längre tid och anpassade former för att kunna uttrycka sina erfarenheter och behov. Särskilt allvarligt är detta för personer med komplexa skyddsskäl, exempelvis offer för tortyr människohandel eller könsrelaterat våld, där förtroendeskapanden samtal ofta tar tid. MUCF bedömer att ökad effektivitet inte får ske på bekostnad av barns rätt till en individuell prövning.

Den obligatoriska screeningprocessen innebär att avgörande bedömningar görs mycket tidigt i i ärendet och ofta under pressade omständigheter.

Vi bedömer att detta medför risker såsom:

- felaktig identifiering av skyddsbehov,
- bristande upptäckt av sårbarhet, trauma eller psykisk ohälsa,
- otydliga gränser mellan administrativ kontroll och asylprövning.

Det finns även en risk att screeningprocessen i praktiken får en avgörande betydelse för ärendets fortsatta hantering, trots att den formellt inte ska ersätta en fullständig asylutredning.

Myndigheten vill särskilt uppmärksamma riskerna med ökad användning av förvar för barn och unga.

Förvar av minderåriga innebär:

- en påtaglig risk för negativ påverkan på barns psykiska och fysiska hälsa:
- risk för att barnets bästa inte tillräckligt beaktas i praktiken,
- risk för normalisering av frihetsberövande som migrationsrättsligt verktyg.

Vi vill understryka att frihetsberövande av barn endast bör användas som en absolut sista utväg och under kortast möjliga tid, i enlighet med Barnkonventionen. Alternativa icke frihetsberövade åtgärder måste tydligt prioriteras och utvecklas.

I detta ärende har generaldirektör Magnus Jägerskog beslutat. Remissamordnare Kenneth Condrup har varit föredragande i ärendet.

Magnus Jägerskog
Generaldirektör

Kenneth Condrup
Remissamordnare